

2. Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України (схвалена Всеукраїнською асоціацією наукових та практичних працівників технологічної освіти) / О.М. Коберник, М.С. Корець, В.М. Мадзігон і ін. Київ : Науковий світ, 2014. 19 с.

3. Методика навчання учнів 5-9 класів проектуванню у процесі вивчення технології обробки деревини і металу: навч.-метод. посібник / Коберник О. М., Бербец В. В., Сидоренко В. К., Ящук С. М.; за ред. О. М. Коберника, В. К. Сидоренка. – Умань : Вид-во Уманського держ. пед. ун-ту, 2004. 114 с.

4. Оршанський Л. В. Технологія художньої обробки деревини: навч. посіб. для студ. пед. навч. закладів / Л. В. Оршанський, Р. Ф. Криванчик. – Дрогобич : Коло, 2001. – 228 с.

5. Терещук А.І., Дятленко С.М. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій. Київ : Літера ЛТД, 2010. 128 с.

6. Трудове навчання Навчальна програма. 5 – 9 класи. (2017) Укл.: В. К. Сидоренко, Н. І. Боринець, В. Д. Боровко, В. М. Гащак та ін. / [Електронний ресурс] – URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

УДК 37.035:39(=161.2):069.1

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЕТНОПЕДАГОГІКИ У МУЗЕЙНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Пусепліна Наталія Миколаївна

канд.пед.н., доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава

Анотація. У статті розкрито використання елементів народознавства та етнопедагогіки музейно-педагогічної діяльності із освітньо-виховною метою у процесі підготовки майбутніх учителів.

Ключові слова: етнопедагогіка, народна педагогіка, музейно-педагогічна діяльність, музей, традиції, освітній потенціал музею.

Вітчизняна педагогічна думка в умовах реформування соціально-виховного простору характеризується появою інноваційних підходів у поєднанні з багатими традиціями і досвідом українського народу.

Наповнення виховання етнотрадицієзнавчим змістом і сучасними досягненнями педагогічної науки й практики розкриті педагогами А. Алексюк, А. Бойко, Н. Кузьміною, М. Стельмахович, В. Сухомлинським, Т. Сущенко, В. Титаренко та ін.

Аналіз досліджень із проблем етнопедагогіки, метою викладання якої є ознайомлення молоді з багатствами культурно-історичної спадщини українського народу та формування етнічної самосвідомості, кращих якостей національного характеру, прагнення до відродження національної культури, підтверджує її значимість для сучасної освітньої практики.

У сучасних реаліях європейського вибору України роль музеїв різних профілів у підготовці вчителя до професійної діяльності постійно зростає, оскільки їх освітній потенціал має вирішувати завдання духовного наповнення внутрішнього світу людини, збагачення національної аксіосфери й загальнокультурного досвіду.

Визначаючи освітнє призначення музею XXI століття, вчені Є. Мастениця [1, с. 5], Н. Нагорський [2, с. 11], Л. Шляхтіна [3, с. 6] зазначають, що музей – це історично сформований інститут, побудований на принципі діалогу розділених у часі і просторі культур. Культурна сфера музею – це живий, насичений високою силою інформаційної і емоційної взаємодії простір.

Сучасне розуміння актуальних завдань виховання, узагальнення зарубіжного та вітчизняного досвіду реалізації освітнього потенціалу музею дозволяє нам визначити поняття „музейно-педагогічна діяльність” як вид педагогічної діяльності, послідовну, спеціально організовану, науково обґрунтовану, цілеспрямовану творчу суб’єкт-суб’єктну взаємодію викладача і студента, педагога й учня, спрямовану на виховання, навчання, розвиток особистості в умовах музейного середовища. Головною метою цієї взаємодії є здійснення виховного процесу на основі педагогічних принципів і закономірностей, моделювання нових напрямів і способів залучення особистості до пізнання традицій, історико-культурної спадщини, виховання цілісної творчої особистості на основі гуманістичних цінностей людства.

Використання елементів народознавства та етнопедагогіки у музейних колекціях із науково-дослідницькою та освітньо-виховною метою, розповсюдження знань, закладених у першоджерелах, спрямованість виховного процесу засобами музею на розвиток моральності, патріотизму, формування національного світогляду, естетичного смаку, творчої активності передбачає актуальність використання його потенціалу у підготовці майбутніх учителів до професійної діяльності.

Теоретичний аналіз освітньо-виховних можливостей музейно-педагогічної діяльності дозволяє стверджувати, що музеї та музейні комплекси різних профілів, у тому числі при вищих педагогічних закладах освіти, мають значний потенціал у підготовці майбутніх учителів. Зокрема, висока моральна самосвідомість, здатність сприймати міжкультурні відмінності, навички міжособистісної взаємодії (міжособистісні компетентності), формування професійно-педагогічного мислення, забезпечення пріоритетності загальнолюдських цінностей, формування національної ментальності тощо (спеціальні компетентності, світоглядно-культурологічний аспект) відбувається у процесі виставкової та експозиційної роботи.

У процесі музейно-педагогічної діяльності (лекційна, екскурсійна, опанування нормативних і спеціальних курсів на основі інтеграції змісту предметних фахових, загальнопедагогічних дисциплін і музеєзнавства, проведення практик на базі музеїв і музейного комплексу педагогічного закладу освіти (музейно-, літературно-красознавча, фольклорно- й історико-етнографічна)) відбувається формування базових фахових знань, здатності до аналізу та синтезу, співпраці з фахівцями інших предметних галузей, до оптимальних рішень, навичок оперування інформацією (загальні інструментальні компетентності), опанування методологією пізнавальної діяльності, усвідомлення необхідності включення кожної дитини у різноманітні види діяльності відповідно до інтересів і здібностей (спеціальні компетентності, світоглядно-культурологічний аспект), усвідомлення необхідності підпорядкування дидактичних завдань формуванню цілісної особистості, здобуття знань про специфіку, зміст, форми і методи індивідуальної роботи з учнем і класним колективом, знань в галузі етнопедагогіки, національної історії, красознавства, літератури, мистецтва, політики, моралі, етики, естетики, релігії, техніки та культури (спеціальні компетентності), формуються навички добирати педагогічно обґрунтовані форми, методи та прийоми індивідуальної, групової і колективної роботи (психолого-педагогічні вміння та навички).

Виховна діяльність вищого навчального закладу цілеспрямовано проводиться на засадах демократизму, з використанням виховного потенціалу народної педагогіки у музейно-педагогічній діяльності і спрямовується на забезпечення гармонійного цілісного розвитку особистості, здатної до самостійного мислення, суспільного вибору та життєдіяльності на основі співпраці усіх суб’єктів навчально-виховного процесу.

Залучення майбутніх учителів до наукового пошуку з використанням елементів етнопедагогіки у музейно-педагогічній діяльності через організацію наукових студій, фондової роботи, проведення науково-практичних конференцій і семінарів, конкурсів дослідницьких робіт сприяє формуванню гуманітарної культури, планетарного та професійно-педагогічного мислення, цілісної картини світу, дає можливість використовувати надбання народної педагогіки, психології і світової педагогічної науки, навчитися визначати конкретні виховні завдання, враховуючи мету виховання, соціальну ситуацію, рівень розвитку колективу, будувати педагогічне спілкування на основі урізноманітнення спільної діяльності (педагогічні вміння та навички).

Одним із провідних завдань діяльності музею у складі вищого педагогічного закладу освіти вважаємо підготовку майбутнього вчителя засобами музейно-педагогічної діяльності та створення з цією метою науково обґрунтованого музейно-педагогічного середовища на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії у процесі співробітництва та співтворчості педагогічного і студентського колективів.

Музейний комплекс розглядаємо як об'єднання відносно самостійних музеїв, кімнат-музеїв, музейних аудиторій, структурний підрозділ вищого педагогічного закладу освіти, функціонування якого підпорядковане загальній меті формування особистості майбутнього вчителя та його підготовці до професійної діяльності.

У межах реалізації виховної функції музейний комплекс має забезпечувати мотиваційну спрямованість особистості майбутнього вчителя на успішну професійну діяльність, виховання громадянської свідомості, національну ідентифікацію, надання можливості творчої самореалізації особистості, орієнтацію педагога на загальнолюдські цінності.

Освітня функція мусить сприяти засвоєнню актуальних знань з історії, становлення і розвитку національної освітньої системи країни та регіону, теоретичних ідей відомих педагогів і досвіду їх практичної реалізації, допомагає, на цій основі, формуванню творчого професійно-педагогічного мислення і цілісної картини світу вчителя.

Зміст науково-дослідницької функції передбачає організацію науково-пошукової діяльності студентів, зокрема, підготовку навчально-просвітницьких заходів у музейному середовищі, навчально-наукових публікацій і виступів на студентських конференціях, розробку методичних матеріалів із питань музейно-педагогічної діяльності у загальноосвітніх закладах.

Серед завдань реалізації зазначених функцій виділяємо: вивчення особистісних якостей студента з точки зору реалізації особистісно-орієнтованого підходу для забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії у процесі подальшої підготовки майбутнього вчителя засобами музейно-педагогічної діяльності; з'ясування індивідуальних можливостей кожного суб'єкта процесу підготовки у відповідності до професійних і духовно-культурних потреб та інтересів; представлення відносно самостійних компонентів музейно-педагогічної діяльності (експозиційна, екскурсійна, виставкова, освітньо-виховна, науково-дослідницька) як цілісної педагогічної системи у сукупності їх взаємозв'язків та взаємозалежностей; забезпечення методичної та практичної підготовки майбутнього вчителя (засвоєння методів, форм і засобів музейно-педагогічної діяльності; конструктивно-проектна діяльність: розробка сценаріїв виховних заходів, музейних уроків тощо; практичне втілення розроблених проектів у навчально-виховний процес закладу освіти); формування об'єктивної самооцінки майбутнього вчителя для стимулювання самовиховання, самоосвіти, саморозвитку і самотворення особистості фахівця.

Отже, музей у діалозі із культурою, виступає засобом адаптації в культурній сфері як місця духовного збагачення, що стимулює моральний і естетичний розвиток особистості.

Перелік використаної літератури

1. Мастеница Е. Н. Музейная среда в формировании человека культуры / Е. Н. Мастеница // Эстетическое развитие ребенка в музейной среде и современные образовательные технологии [под ред. Б. К. Кравчунас]. – СПб., 2000. – С. 51–53.
2. Нагорский Н. В. Музейная педагогика и музейно-педагогическое пространство / Н. В. Нагорский // Педагогика. – 2005. – № 5. – С. 3–12.
3. Шляхтина Л. М. Современные тенденции взаимодействия музея с детской аудиторией / Л. М. Шляхтина // Эстетическое развитие ребенка в музейной среде и современные образовательные технологии : краткое содержание доклада [ред. Б.К. Кравчунас] Госуд. Эрмитаж. – СПб., 2000. – С. 6–9.

УДК 379.826:62/64-027.28

ВИКОРИСТАННЯ КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПРИКЛАДНІЙ ТА ТЕХНІЧНІЙ ТВОРЧОСТІ

Демченко Ярослав Андрійович

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава

Анотація: В статті проаналізовано види конструкційних матеріалів, з якими учні працюють у процесі навчання прикладній та технічній творчості. Зроблено висновки стосовно можливості формування в учнів технічної творчої на уроках трудового навчання.

Ключові слова: прикладна і технічна творчість, навчальний процес, конструкційні матеріали, трудове навчання, технічне конструювання.

Технічне конструювання є цікавим і доступним видом діяльності для шкільної молоді, який передбачає створення школярами макетів і діючих моделей технічних об'єктів різних конструкцій.

Технічне конструювання в учнів неминує поєднується з природним видом діяльності - грою, де дитина може висловити свої найфантастичніші бажання і мрії, проявити самостійність, активність, винахідливість, кмітливість тощо. Процес технічного конструювання захоплює учнів, дає можливість глибоко зрозуміти навколишній світ, спонукає до активних розумових і трудових дій, розвиває допитливість, працьовитість, посидючість [2; 3].

Метою статті є визначення особливостей використання конструкційних матеріалів у процесі навчання учнів прикладній та технічній творчості.

При визначенні змісту навчально-виховної роботи з прикладної та технічної творчості у процесі гурткової важливо звернути увагу на те, які знання і вміння необхідно сформувати у школярів, на послідовність їх викладу і пошук найбільш оптимального поєднання засобів і методів в цій роботі. Відомо, що процес творчості характеризується єдністю теоретичних знань і практичного досвіду. Бо теорія перевіряється практикою, а в практиці виникають такі питання, які вимагають теоретичного рішення, обґрунтування.

Теоретична підготовка в технічній творчій діяльності складається з знань методів і способів конструювання, прийомів розв'язання творчих завдань і політехнічних знань. А досвід практичної роботи накопичується у школярів після набуття вмінь і навичок в роботі з інструментами, з різними конструкційними матеріалами, формування загальнотрудових умінь.